

ZMIGAJ SE!

(prvi del)

Učna enota 3

Avtorica

Jana Žigon

Predmet

Slovenščina na šolah s slovenskim učnim jezikom in dvojezičnim slovensko-italijanskim poukom v Italiji

Ciljna skupina

Prvo- in drugostopenjske srednje šole

EDUKA2

Čezmejno upravljanje izobraževanja / Per una governance transfrontaliera dell'istruzione
Projekt financira Program sodelovanja Interreg V-A Italija-Slovenija s sredstvi
Evropskega sklada za regionalni razvoj /

Progetto finanziato nell'ambito del Programma di Cooperazione Interreg V-A
Italia-Slovenia 2014-2020 con il Fondo europeo di sviluppo regionale

Delovni sklop 3.1.3

Skupno načrtovanje in realizacija didaktičnega gradiva in pilotnih aktivnosti za podporo
pri poučevanju manjšinskih in regionalnih jezikov /

Condivisione e realizzazione di materiali didattici e azioni pilota di supporto
all'insegnamento delle lingue minoritarie e regionali

Učne enote za potrebe poučevanja slovenščine na šolah s slovenskim učnim jezikom
in slovensko-italijanskim dvojezičnim poukom v Italiji /

Unità didattiche per l'insegnamento dello sloveno nelle scuole con lingua
d'insegnamento slovena e insegnamento bilingue italiano-sloveno in Italia

NASLOV

ZMIGAJ SE! (prvi del)

Učna enota 3

AVTORICA

Jana Žigon

UREDнице

Matejka Grgič, Polona Liberšar, Maja Melinc Mlekuž

DELOVNA SKUPINA

Mateja Belina, Christina Biber, Maja Brajkovič, Tina Frandolič, Matejka Grgič, Vesna Jagodic,
Polona Liberšar, Martina Pettiroso, Franci Vaupotič, Jana Žigon

ZALOŽNIK

SLORI – Slovenski raziskovalni inštitut

VODJA PROJEKTA

Zaira Vidau

LEKTORIRANJE

Mirjam Furlan Lapanja

GRAFIČNO OBLIKOVANJE IN PRELOM

Ilaria Comello, Grafica Goriziana – Gorica

Vsebina publikacije ne odraža nujno uradnega stališča Evropske unije. Za vsebino dokumenta je odgovoren izključno
Slovenski raziskovalni inštitut (SLORI).

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in študijski knjižnici v Trstu
COBISS.SI-ID 10571756

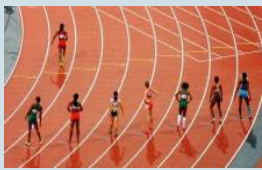

Trst, 2019

EDUKA2

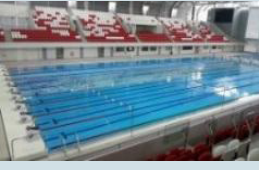

1. Besedo *trening* običajno povezujemo s športno dvorano (telovadnico) ali fitnessom. Toda kje vse lahko treniramo?

V skupinah si oglejte sličice, poimenujte športe in povejte, kje jih lahko treniramo. Za te prostore in območja poiščite tudi italijansko ustreznico. Pomagajte si s spletom.

	šport	prostor za trening – v slovenščini	prostor za trening – v italijanščini
	smučanje	smučišče/smučarska proga, steza	pista da sci
			
			
			
			

	šport	prostor za trening – v slovenščini	prostor za trening – v italijanščini
			
			
			
			
			

1.1 Katere in kakšne dvorane poznamo?

Preberi, kako je ta beseda opisana na portalu Fran, in dopolni spodnje povedi.

dvorána -e ž (â)

večji, zaprt prostor, namenjen za javne prireditve: mladina je napolnila dvorano do zadnjega kotička; nastopili smo v zelo akustični dvorani; kinematografska, koncertna, plesna, razstavna, sejna, sodna, športna dvorana; steklena dvorana / kino dvorana, kinodvorana / prišli smo v veliko dvorano ene najlepših kraških jam / ekspr. vsa dvorana mu je navdušeno ploskala, vsi ljudje v dvorani / pog. dvorana je bila v celoti razprodana, vse vstopnice

// *večji, zaprt prostor sploh:* operacijska, secirna dvorana; šolska dvorana; tovarniška dvorana

- Nova športna dvorana ni zelo _____, kljub temu bomo v njej priredili novoletni koncert. Se ti ljubi iti z mano? Plačam vstopnici!
- Imam dve vstopnici za Vojno zvezd v novi _____ dvorani. A greš z mano?
- Hotel Union ima čudovito _____ dvorano, v kateri vsak četrtek priredijo plesni večer. A greva še midva? Vstopnine ni.
- V največji _____ dvorani bodo zbrali vsa dela slikarke Ivane Kobilca. Ena vstopnica velja za dve osebi, prideš tudi ti?
- Hokejska tekma Olimpija: Jesenice bo potekala v _____ dvorani v Tivoliju. Karte so že razprodane. Pa drugič!
- Naša najbolj obiskana podzemna jama je sestavljena iz več _____. Eni izmed njih pravijo tudi dvorana špagetov. Vstopnina je kar draga.

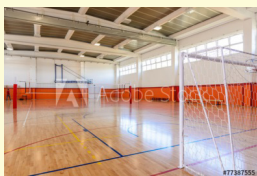
POZOR!

KALK

Kalki so stalne besedne zveze, ki jih iz enega jezika v drug jezik prevajamo dobessedno, čeprav imajo prenesen pomen. Kalki so zelo pogost pojav, ki nastaja pri stikanju dveh jezikov.

Enega takih kalkov poznamo tudi v športu.

Italijanska besedna zveza *vado in palestra* ima lahko dva pomena, in sicer:

telovadnica

fitnes

V slovenščini pa **grem v telovadnico** pomeni samo

Če hočemo reči **grem na fitnes**, uporabljamo v slovenščini besedno zvezo

1.2 Oglej si povedi v vaji (1.1) in odgovori na spodnja vprašanja – ponekod je možnih več odgovorov:

a. Kako v slovenskem pogovornem jeziku povabimo prijatelja s sabo na neki dogodek ali prireditev?

b. Kako v slovenskem pogovornem jeziku rečemo, da plačamo vstopnino tudi za prijatelja?

c. Kako v slovenskem pogovornem jeziku rečemo, da vstopnice niso več na voljo?

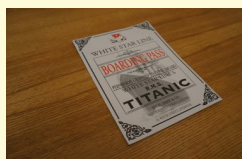
č . Kako bi v uradnem vabilu ali na plakatu lahko še napisali, da vstopnine ni?

POZOR!

PREVOD VEČPOMENK

Beseda *biglietto* ima v italijanščini več pomenov:

vstopnica

vozovnica

voščilnica

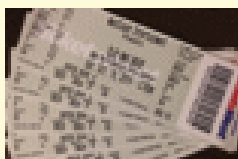
Pri nas jo zato pogosto prevajamo kar z besedo listek: imamo listke za avtobus, listke za muzej, listke za pomoč pri testu v šoli ... Ta raba je izrazito lokalna in jo razumejo samo tisti, ki govorijo tudi italijansko.

V slovenskem knjižnem jeziku uporabljamo več različnih besed, in sicer: **vozovnica, vstopnica, listič, voščilnica.**

V slovenskem pogovornem jeziku, ki ga razumejo povsod v Sloveniji in ki je razširjen predvsem med mladimi, lahko rečemo tudi:

karta

karta

plonki

1.3 Vstopnica ali vstopnina? Ustrezno poveži (ena razlaga je odveč).

vstopnína -e ž (ī)

vstópnica -e ž (ô)

pravokoten kos papirja, kartona, navadno z okvirnim besedilom, ki daje imetniku pravico do vstopa zlasti v gledališče, kino: vstopnice so že razprodane, v prodaji; rezervirati vstopnice; vstopnica za gledališče, športno prireditev; predprodaja vstopnic; pren. to je bila pisateljeva vstopnica v slovensko književnost

denarni znesek, ki se plača za udeležbo na prireditvi, vstop v lokal: plačati, pobirati vstopnino; visoka vstopnina; denar za vstopnino / za to prireditev ni vstopnine

dovoljenje, pravica priti, vstopiti kam: imeti vstop v vse lokale; odkar so se sprli, nima vstopa v njihovo hišo; otroci imajo prost vstop otrokom ni treba plačati vstopnine

1.4 Besedi vstopnica ali vstopnina vstavi v pravilnem sklonu in številu. V nekaterih primerih sta možni obe rešitvi.

- Varnostnik je ob vhodu v dvorano pobiral _____.
- Plačal sem dve _____, tu imaš svojo _____.
- _____ je pa res visoka! Upam, da bo predstava vredna tega denarja.
- Za tekmo ni treba plačati _____.
- _____ v torbi se mi je zmečkala, zato koda ni bila čitljiva.
- Nepridipravi so ukradli denar, ki so ga organizatorji zaslužili z _____.
- Za nocojšnji koncert sem rezervirala dve _____.
- _____ v predprodaji so cenejše.
- Škoda, _____ so že razprodane! Bo predstava imela ponovitev?

Kar nekaj besed, ki se končuje na -ina, pomeni neko dajatev, plačilo. Ustrezno dopolni:

plačilo šole, univerze, tečaja:	š_____
plačilo za najem stanovanja:	n_____
plačilo za člane:	č_____

2. V garderobi neke tržaške športne dvorane. Do konca košarkarske tekme manjka še četrtnina. Tri soigralke iz Gorice se živahno pogovarjajo o poteku tekme. Preberi pogovor.

Anna: »Giorgia, ma če znaš, da sem pod košem, zakaj mi ne pasaš bale?«

Giorgia: »Sem znala, sem pasala Juliji, je bila bliže!«

Julija: »Infatti sem bla preveč blizu in nisem znala, da jo boš pasala meni.«

Anna: »Sem znala, da ni bla pronta. In potem je bila tudi Eva, ki ti je pasala blizu!«

Giorgia: »Dai basta però! Se zdi, da ne vem niti igrati košarke!«

Anna: »Daj, kaj so to za eni diškorsi? Znaš, da je finale?! Forza!!!«

2.1 Kako naj se dekleta izrazijo, da bo trenerka, ki je iz Kranja, pogovor popolnoma razumela? Spremeni podčrtane dele. Bodi pozoren/pozorna na izbiro med glagoloma vedeti/znati.

2.2 Si imel_a s prevajanjem katere od besed težave? S katerimi?

POZOR!**PREVOD**

Kdaj uporabljamo glagol *vedeti* in kdaj glagol *znati*?
V italijanščini se v obeh spodnjih primerih uporablja glagol *sapere*. Kaj pa v slovenščini? Opazuj rabo v navedenih primerih:

Non so chi gioca oggi.
Ne vem, kdo danes igra. (Nimam te informacije, nisem obveščen_a.)

Non so passare la palla.
Ne znam podati žoge! (Ne znam tega narediti, uporabiti.)

Razlika med rabo glagola **vedeti** in **znati** je tudi v skladnji:

(NE)VEM, + da, če, ali, kdaj, zakaj, kako, kdo ...
(NE)ZNAM + delati, pisati, podajati, igrati, risati, teči ...

2.3 Primere dopolni z »vem« ali »znam«.

- Ne _____, koliko časa je ostalo do konca tekme.
- _____ igrati hokej na ledu.
- Julija _____ metati na koš.
- Ne _____, ali sem že kdaj igrala odbojko na mivki.
- Ne _____, katere ščitnike za kolena kupiti.
- Ne _____, kako potekajo treningi plezanja.
- Anna _____ igrati v obrambi.
- Zdaj _____ pripraviti opremo za plezanje.
- Ne _____, kako se zategne vozec.
- Ne _____ zategniti vozla.
- Atlet ne _____ igrati odbojke.

 2.4 V dvojicah razmislite, kako bi spodnje povedi uporabili na treningu med pogovorom s prijatelji. Bi uporabili povedi v knjižnem jeziku ali bi jih pretvorili v kakšno bolj sproščeno različico? Kako bi to povedali, če bi trenirali v skupini z Italijani?

Slovensko – knjižno	Slovensko – lokalno pogovorno	Italijansko – knjižno
Podaj žogo!		
Vrzi na koš!		
Zadela sem koš.		
Dal sem tri točke.		
Si se ogrel?		
Naredil je prestop.		
Trener je naredil menjavo.		
Naredil je prekršek.		
Sodnik je določil podaljšek.		

3. Zdaj si pa ti na vrsti!

Ali treniraš kakšen šport? Kako potekajo treningi? Katere rekvizite uporabljaš? Kaj ti je na treningu najbolj in kaj najmanj všeč? Če ne treniraš, ali bi se rad_a preizkusil_a v kateri izmed športnih dejavnosti in zakaj? Napiši krajši sestavek (največ 5 povedi) in se predstavi sošolcem.

3.1 Dopolni:

Quali requisiti deve avere un atleta (un'atleta)? Katere rekvizite mora imeti atlet?

Un atleta (un'atleta) deve essere ...

Atlet mora imeti te rekvizite:

POZOR!

LAŽNI PRIJATELJI ali PARONIMI

V italijanščini pogosto uporabljamo besedo **atleta**.

Atleta ni samo tisti, ki trenira atletiko/se ukvarja z njo, ampak športnik nasploh:
»Durante il campionato di calcio i giovani atleti si sono particolarmente distinti.«

V slovenščini pa je **atlet** samo športnik, ki trenira atletiko:

»Atleti so se pomerili v metanju kopja in skoku v daljino.«

Podobna težava se pojavlja tudi s parom **requisito** (ita)/**rekvizit** (slo):

Requisito (ita) je lastnost, značilnost, pogoj.

Rekvizit (slo) je pripomoček, predmet, ki ga uporabljamo pri športu ali v gledališču.

 4. Preberi besedilo in ga dopolni z besedami iz okvirčka (v pravem sklonu in številu). Pazi: besedilo vsebuje tudi eno lažno informacijo. Poišči jo in jo podčrtaj z rdečo barvo.

prosto, urni kazalec, točka, mreža, igrišče, niz, igra, položaj, moštvo, mivka, igralec

Odbojka je zelo priljubljen šport, ki ga igrajo skoraj povsod po svetu. Igra se lahko na 1_____, v dvorani, na 2_____ ali na travi. V moštvu je navadno dvanajst igralcev, na 3_____ pa jih je lahko naenkrat samo šest. 4_____ dosegeta točke tako, da udarjata žogo čez 5 _____ v tla nasprotnikove polovice igrišča. 6_____ lahko dosežejo tudi tako, da nasprotnikovi igralci žoge ne morejo odbiti nazaj. Če 7_____ prečka črto na sredini igrišča, njegovo moštvo izgubi točko. Prvo moštvo, ki doseže 25 točk, zmaga v 8_____. Zmaga moštvo, ki osvoji tri nize. Moštvo, ki izgubi, mora preteči deset krogov okrog odbojkarskega igrišča. Sicer ima 9_____ največ pet nizov, v zadnjem moštvi igrata le do 15 točk. Po vsaki točki igralci menjajo mesta tako, da se premikajo v smeri 10_____. Zato imajo vsi igralci priložnost servirati in igrati na vseh 11_____.

(Enciklopedija športa 2012, str. 16, prir.)

 5. V skupinah po tri si izberite šport, ki ga najbolj poznate. Sestavite besedilo z jasnimi pravili igre, kako ta šport igramo. V eno izmed povedi vstavite eno lažno informacijo, ki jo bodo morali prepoznati vaši sošolci.

Projektne partnerji / Partner del progetto

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

Società
Filologiche
Furlane

Società
Filologica
Friulana

Università
Ca' Foscari
Venezia

Pridruženi partnerji / Partner associati

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST, KULTURO IN ŠPORT

REGIONE AUTONOMA
FRIULI VENEZIA GIULIA

USR
FVG
Ufficio Scolastico Regionale
per il Friuli Venezia Giulia

Projekt EDUKA2 Čezmejno upravljanje izobraževanja financira Program sodelovanja Interreg V-A Italija-Slovenija 2014–2020 (www.ita-slo.eu) s sredstvi Evropskega sklada za regionalni razvoj. Cilj projekta EDUKA2 je krepitev čezmejnega sodelovanja na področju izobraževanja z razvijanjem enotnih didaktičnih orodij in izobraževalnih modelov.

V sklopu projekta EDUKA2 smo oblikovali:

- učne enote in t. i. čezmejne razrede za različna predmetna področja;
- didaktično gradivo za pouk manjšinskih jezikov in literature čezmejnega območja;
- orodja za poučevanje slovenščine in italijanščine kot sosedskih jezikov v šolah;
- programe izobraževanja vzgojiteljev, učiteljev in profesorjev;
- podporno gradivo in svetovanje za študente in diplomante pri postopkih priznavanja izobrazbe in poklicnih kvalifikacij pridobljenih v sosednji državi.

Več o gradivu in e-izobraževanju za pedagoške delavce na www.eduka2.eu in FB strani Projekt/Progetto Eduka2.

EDUKA2 - Per una governance transfrontaliera dell'istruzione è un progetto finanziato nell'ambito del Programma di Cooperazione Interreg V-A Italia-Slovenia 2014-2020 (www.ita-slo.eu) con il Fondo Europeo di Sviluppo Regionale.

L'obiettivo del progetto EDUKA2 è rafforzare la cooperazione transfrontaliera nel settore dell'istruzione tramite la creazione di strumenti di didattica e modelli formativi condivisi.

Nell'ambito del progetto EDUKA2 sono state realizzate:

- unità didattiche e "classi transfrontaliere" per materie diverse;
- materiale didattico per l'insegnamento delle lingue minoritarie e delle letterature dell'area transfrontaliera;
- strumenti di insegnamento dello sloveno e italiano come lingua del vicino nelle scuole;
- corsi di formazione per docenti;
- materiali di supporto e orientamento a studenti e laureati nelle procedure per il riconoscimento dei titoli e delle qualifiche professionali acquisite nel paese confinante.

Per i materiali e i corsi e-learning per i docenti consultare www.eduka2.eu e la pagina FB Projekt/Progetto Eduka2.

EDUKA2

ČEZMEJNO UPRAVLJANJE IZOBRAŽEVANJA

PER UNA GOVERNANCE TRANSFRONTALIERA DELL'ISTRUZIONE